

JÖR DÉRKERI

Jegyzet

- A farsangról

Kalendárium

- Télutó hava

Mese

- Az aranyos tarajos
kiskakas

Ügyeskedj!

- Szökereső

Információk

- Mit? Hol? Mikor?

Világkörüli utazás

- Oroszország

Adománygyűjtés farsankor

A magyar farsangi hagyománykör nagy területen elterjedt szokása a kántálás és az azzal kapcsolatos adománygyűjtés.

A kántálók kezében rendszerint nyárs volt, amire a jutalom került. A jutalom nem más volt, mint fanyársaikra szúrt szalonna vagy kolbászdarab.

A farsangi adománygyűjtésben gyerekek, felnőttek egyaránt részt vettek. A szegények számára a természetbeni adomány jelentős élelmiszer-kiegészítést jelentett. Előfordult pénzadomány is.

A farsangolók másik csoportjába azok a legények tartoztak, akik azzal a céllal jártak házról-házra, hogy az összegyűjtött adományból maguk számára - olykor lányokkal együtt - mulatságot rendezzenek.

A farsang általános jellemzője falun és városban egyaránt a táncmulatság volt.

A táncmulatság költségeit sok helyen sajátos módon szedték össze. A legények a muzsikusok részére lányos házaktól adományt gyűjtöttek. A legény megtáncoltatta a lányt, aki az eljárásért fizetett, s így jogot szerzett a táncmulatságon való részvételre.

Zenélés, muzsikálás, táncos összejövetelek jellemezték a farsang teljes időszakát.

A farsang lehetőséget adott az egyébként elég szigorúan szabályozott közösségi életben a legkülönbözőbb szórakozási alkalmakra. Nemcsak az ifjak használták ki a farsang felszabadultabbá vált légkörét, hanem a felnőttek is. A farsang jó alkalom volt egymás meglátogatására, disznótorokra és lakodalmakhoz is.

A farsangi hangulat illusztrálásához lásd az alábbi farsangi éneket:

„Hopp, hopp farsang!
Megölték az ártányt,
Nem adták a máját,
Csak a szalonnáját.
Adjon az Úr Isten
Ennek a gazdának
Hat szép ökröt
Nyolc kis bérest
Arany ekét a kezébe
Arany búzát a földjébe
Hopp, hopp farsang!!!“

F

ebruár - Télutó, Böjtelő hava

Fruskák, Zsuzskák, Dorottyák,

Járják a boldondját:

Dínomdánom, vigalom -

Nincs a táncra tilalom!

Maskarások, bolondok,

Rázátok a kolompot:

Takarodjon el a Tél -

Örvendezzen aki él.

Biztosan kitaláltatók már, hogy Sarkady Sándor verse a hónap melyik ünnepéhez kapcsolódik. Igen, a Farsanghoz, ami Vízkeresztől Hamvazószerdáig tart. Pontosán január 6-tól a Húsvét előtti 40. napig, azaz Hamvazószerdáig, az idén február 13-áig.

A Farsangot a németek hozták be Magyarországra. Már Mátyás király udvarában is rendeztek álarcos vigasságokat, II. Lajos királyunk pedig ördögnek öltözve táncolta végig a bálót. Maga a „farsang” szó is német eredetű (a „FASCHING = bolondosan beszélők gyülekezete”), de a népszokás sokkal régebbi időkre nyúlik vissza.

Végre, hosszabbodnak a nappalok, és rövidülnek az éjszakák. A tél elmúltának és a tavasz eljövetele nék mindig nagyon örültek az emberek. S hogy segítsék, táplálják a nap erejét, ezért vigalommal, jelmezes karneváli felvonulással, boszorkánybábu elégetésével üzték el a sötétséget hozó gonosz, ártó szellemeket.

Minél hangosabb, zajosabb a vigalom, minél ijesztőbbek a maskarák (lásd pl. Mohácson a busójárás), annál sikeresebb lesz majd a télüzés.

Ki ne szeretne legalább ilyenkor valakj más bőrébe bújni, s mondjuk angyal, bohóc vagy medve lenni?

Február 2-án van Gyertyaszentelő Boldogasszony ünnepe. III. Sixtus pápa rendelte el az 5. században. Ősi pogány szokás volt Rómában, hogy ezen a napon a Fény Istennőjének tiszteletére égő gyertyákkal járták körül a várost. Amikor Róma lakossága kereszténnyé vált, ezt a szokást az egyház nem szüntette meg, hanem keresztényivé tette, hiszen az égő gyertya egyben Krisztus-jelkép is. Így a mai körmenet Szűz Mária templomban tett látogatását („Minden elsőszülött fiúgyermek az Úrnak legyen szentelve!”) jelenti, az égő gyertya pedig Jézus Krisztust jelképezi.

Február 3-án, Szent Balázs napján a torokbetegségek meggyógyító püspökre emlékezünk. Mivel régen nagyon sok gyerek halt meg diftériában (torokgyíkhán), ezért a Balázs-áldásnak (két keresztbe tett gyertya fölött áldást mond a pap a gyermekre) nagy jelentőséget tulajdonítottak az emberek.

Február 13-án, Hamvazószerdán az előző év virágvasárnapján megszentelt barokk hamujával a pap keresztet rajzol az emberek homlokára, s közben ezt mondja: „Emlékezz ember, hogy porból lettél és porrá leszel!” Földi életünk végességére utal ez a mondat.

Február 16-ától, Julianna ókeresztény vértanú névnapjától az idő melegebbre szokott fordulni.

Február 19-én, Zsuzsanna napján megszólalnak a pacstirták, hogy a tavasz közeledtét jelezzék.

Február 24-én, Mátyás napon a régi hiedelem szerint nagy hidegek szoktak lenni. Ma is tartja mondas: ha Mátyás nem talál jeget, csinál.

Várjuk a hidegek elmúltát és a hóvirágos, pacstirta hangú tavasz közeledtét.

Márti

Jeles napok:

Február 2.: A vizes élőhelyek Világnapja

Február 11.: Betegek Világnapja

Február 14.: Szerelmesek Napja

Epilepsziával élők Napja

Február 22.: Bűncselekmény Áldozatainak Napja

Február 28.: Kalevala Napja

Vallási ünnepek:

Február 2.: Gyertyaszentelő Boldogasszony ünnepe

Február 3.: Szent Balázs püspök ünnepe

Február 11.: A Betegek Világnapja (A Lourdes-i

1858. február 11-i Mária-jelenés tiszteletére)

Február 12.: Húshagyókedd

Február 13.: Hamvazószerda (a nagyböjt kezdete)

Az aranyos tarajos kiskakas

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy kandúr, egy rigó és egy aranyos tarajos kiskakas. Az erdőben laktak egy kunyhóban. A kandúr és a rigó eljártak fát vágni, a kiskakast pedig otthon hagyták. Így történt ez minden reggel.

Amikor a jóbarátok elmentek, szigorúan a lelkére kötötték:

- Messzire megyünk, te maradj itthon, tarts rendet a házban, de meg ne nyikkanj, ha jön a róka, az ablakon se nézz ki!

Amint megtudta a róka, hogy a kandúr és a rigó nincsenek otthon, odaszaladt a kunyhóhoz, leült az ablak alá, s elkezdett énekelni:

Kiskakas, kiskakas,
aranyos, tarajos
bársonyos a tollad,
selymes a szakállad,
hoztam neked magot,
nyisd ki az ablakod!

A kiskakas kidugta a fejét az ablakon.
A róka a karmai közé kapta s vitte a rókalyukba.
A kiskakas kiabálni kezdett:

Elrabolt a róka,
visz az erdőn túlra,
sebes folyón túlra,
magas hegyen túlra ...
Kandúr, rigó, szabadítsatok ki!

A kandúr és a rigó meghallotta hívást, üldözőbe vették a rókát, s visszaszerezték tőle a kiskakast.

Nemsokára a kandúr és a rigó ismét az erdőbe mentek fát vágni. Mielőtt elindultak, megint a lelkére kötötték a kiskakasnak:

- Ne hallgass a rókára, ne nézz ki az ablakon, mert ma messzebb megyünk, nem halljuk meg, ha kiabálsz.

Elment a kandúr és a rigó messzire az erdőbe fát vágni. A róka meg ott termett, és elkezdett énekelni:

Kiskakas, kiskakas,
aranyos, tarajos,
bársonyos a tollad,
selymes a szakállad,
hoztam neked magot,
nyisd ki az ablakod!

A kakas ül, hallgat. A róka újra kezdi:

Jöttek a gyerekek,
kiszórták a szemetet,
a tyúkok nem hagynak
semmit a kakasnak!

Erre már a kiskakas is kidugta a fejét az ablakon:
Hogy-hogy-hogy nem hagynak?
A róka megragadta, és már vitte is a karmai közt a rókalyukba. Lärmázott a kakas:

Elrabolt a róka,
visz az erdőn túlra,
sebes folyón túlra,
magas hegyen túlra...
Kandúr, rigó, szabadítsatok ki!

A kandúr és a rigó meghallotta a hívást, és máris indultak a rókalyukhoz. A kandúr futott, a rigó repült. Utolérték a rókát, s visszaszerezték tőle a kiskakast.

- Még ez egyszer kiszabadítottunk - mondták neki -, de legközelebb igazán vigyázz!

Telt-múlt az idő, a kandúr és a rigó ismét az erdőbe mentek fát vágni. Mielőtt elindultak, a lehető legszigorúbban a lelkére kötötték a kiskakasnak:

- Ne hallgass a rókára, és ne nézz ki az ablakon, mert most még messzebb megyünk, s nem halljuk meg, ha kiabálsz:

Elment a kandúr és a rigó még messzebb az erdőbe fát vágni. A róka meg ott termett, leült az ablak alá, s elkezdett énekelni:

Kiskakas, kiskakas,
aranyos, tarajos,
bársonyos a tollad,
selymes a szakállad,
hoztam neked magot,
nyisd ki az ablakod!

A kiskakas ül, hallgat. A róka ismét rázendít!

Jöttek a gyerekek,
kiszórták a szemetet,
a tyúkok nem hagynak
semmit a kakasnak!

A kakas csak hallgat. A róka meg fújja:

Erre járt a gazda,
a magot kiszórta,
a tyúkok nem hagynak
semmit a kakasnak!

Erre már a kakas is kidugta fejét az ablakon.
Hogy-hogy-hogy nem hagynak?

A róka megragadta, és már vitte is a karmai között a sötét erdő túlra, a sebes folyón túlra, a magas hegyen túlra a rókalyukba. Lärmázott a kakas, hívhatta kandúrt

meg a rigót, azok bizony nem hallhatták. Amikor aztán hazaértek, látják ám, hogy a kiskakas nincs sehol.

A kandúr és a rigó a róka nyomába eredt. Futott a kandúr, repült a rigó. Eljutottak a rókalyukhoz. Ott a kandúr

fogott egy citerát, és játszani kezdett rajta:

Cini-cini citera,
aranyból a húrja.
Itthon van e gyönyörű
Palota lakója?

Hallgatja a róka, hallgatja, s ekképp gondolkodik: "Csak megnézem már, ki citerázik ilyen szépen s ki dalol ilyen édesen."
Kapta magát, s kibújt a rókalyukból.

A kandúr és a rigó csak erre vártak, megragadták, s ütötték-verték, ahol érték, amíg csak el nem hordta az irháját.

Akkor fogták a kakast, beültették egy vesszőkosárba, s hazavitték.

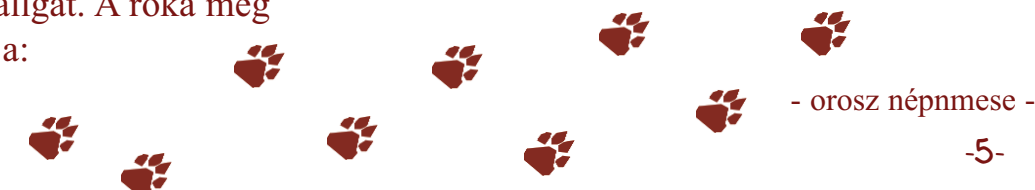
Azóta is boldogan élnek.

Németh Gabi, 11 éves

Németh Gabi, 11 éves

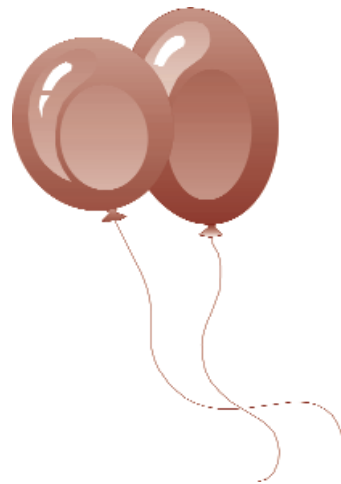
Lajos u.:

Mesesarok: keddenként 17.00-tól

Kézműves fogl.: szerdánként - kicsiknek 16.00-17.00-ig
- nagyoknak 17.00-18.00-ig

Diavetítés: csütörtökönként 17.00-tól

Farsang: február 10-én 15.00-17.00-ig

Huszi u.:

Baba-mama klub: hétfőnként 11.00-tól

Agyagozás: hétfőnként 16.00-tól

Kézműves foglalkozás: kedden, szerdán, csütörtökön 16.00-tól

Diavetítés: péntekenként 17.00-tól

Farsang és jelmezes verseny: február 9-én 15.00-18.00-ig

Családi hétvége: február 23-24.

Orosz-nap: február 23-án napközben

Ügyességi versenyek, családi Activity-vetélkedő: február 23-án

Családos Bábszínház-látogatás: február 24. (jelentkezni a játszótéren február 10-ig)

Kerék u.:

A Orosz-nap és a családi hétvége a Huszti úttal közös rendezésben.

Farsangi
jelmezes verseny
2001.

Zemplén u.:

Baba-mama klub: minden szerdán 10.30-tól

Kézműves foglalkozás: minden szerdán és szombaton 16.00-tól

Filmklub kicsiknek: február 1., 15.

Filmklub nagyoknak: február 8., 22.

Tánc ház: magyar táncok - február 17.

Diavetítés: február 7., 14., 21., 28.

Bábszínház: február 24-én 16.00-tól (Móra Ferenc: Tóbiás mester és Jékely Zoltán)

A három törpe)

Gyűrű u.:

Kézműves foglalkozás: minden szombaton és vasárnap

FELHÍVÁS!

Kérjük, ajánlja fel adójának 1%-át a Magyar
Máltai Szeretetszolgálat javára.

Adószám: 19025702 - 1 - 43

Köszönjük

Ügyeskedj!

D	Z	S	U	N	G	E	L	K	Á
E	Z	Ü	S	T	É	R	H	Í	G
C	I	T	R	O	M	M	E	G	Y
E	M	B	E	R	E	Ó	G	Y	Ü
M	A	Ö	T	É	S	K	Y	Ó	L
B	O	R	Ú	S	K	U	T	Y	A
E	L	H	R	Ö	Ú	S	I	C	C
R	V	A	J	T	T	A	S	L	I
H	A	J	Ó	É	V	S	Z	A	K
Ó	D	O	N	T	A	V	A	S	Z

Kétbetűsök: ÉS, ÉR, HÓ, KÁ, MA

Hárombetűsök: ÁLL, BÁL, BŐR, HAJ, HÍG, ITT,
IMA, RÉS, SAS, SÜT, TÉR, VAJ

Négybetűsök: ÁGYÚ, HAJÓ, HEGY, LACI,
MEGY, ÓDON, SICC

Ötbetűsök: BORÚS, EMBER, EZÜST, GYULA,
KÍGYÓ, KUTYA, MÓKUS, OLVAD,
RETÚR, SÖTÉT, TASLI, TISZA

Hatbetűsök: CITROM, ÉVSZAK, TAVASZ

Hétbetűs: FARSANG

Nyolcbetűsök: GÉMESKÚT, DECEMBER,
DZSUNGEL

*Húzd ki a fenti szavakat a táblázatból, majd a maradékot (4 szó) kiegészítve
(A, A) egy tél végi népszokáshoz kötődő dalocska címét kapod meg!*

Kiadja a Magyar Máltai Szeretetszolgálat Budapesti Központja

Szerkesztő: Till Csaba ■ Lektorálta: Frankó András ■ A lapot írták: Juhász Zsófia, Leleszné Borsi

Gizella, Mészáros Márta, Naszádos Orsolya, Olti Zita ■ Tördelte: Farkas Péter ■

Felelős kiadó: Győri-Dani Lajos ■ A NYOMDAI MUNKÁKAT A FOLPRINT GYORSNYOMDA VÉGEZTE

Levélcím: 1033 Budapest III, Miklós u.32.

Telefon: 388 - 87 - 60, 388 - 89 - 20

Fax: 368 - 42 - 83

E - mail: mmszbp1@elender.hu

Website: www.kronos.hu/mmszbp

**A februári pályázat témája
Oroszország. A megoldásokat
2002. február 23-ig névvel
ellátott borítékban add le a
játsszótéren!**

VILÁGKÖRÜLVUTAZÁS

Pályázat

**O
r
o
s
z
o
r
s
z
á
g**

1. Mi Oroszország fővárosa?

2. MEKKORA OROSZORSZÁG TERÜLETE?

3. Ki volt Nagy Péter?

4. MI A BORSCS?

A, BORSOS TOKÁNY

B, CÉKLÁS-KÁPOSZTÁS LEVES

C, SÁRGARÉPÁS LEPÉNY

5. Melyik név becézése a Szása?

6. RAJZOLD LE AZT A JELLEGZETES, FEHÉR TÖRZSŰ FÁT, AMELY OROSZORSZÁGBAN IGEN GYAKORI! MILYEN FA EZ?

7. Az oroszok nem teafüvet, hanem teaeszenciát tesznek a szamovárba, abból főznek teát. Mi ennek a neve? (a rejtvény segít!)

Kukorékoló állat

Kerek, piros gyümölcs

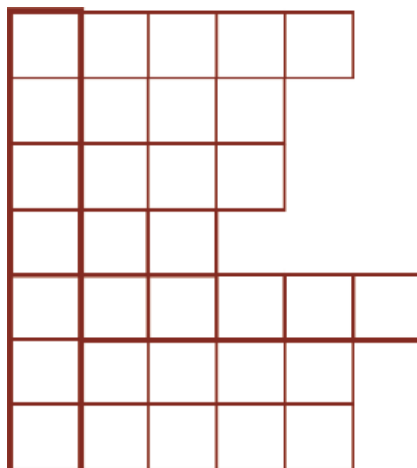
Virágot tartanak benne

Ezen alszol

Ilyen a róka természeté

Sziszegő állat

Ajtó párja, üvegből van

8. MILYEN A MATRJOSKA BABA?

9. Milyen zöldséget húz ki a földből az ismert orosz népmesében apóka és anyóka?

10. KI VOLT AZ ELSŐ ŪRHAJÓS ÉS MIKOR REPÜLT KÖRBE A FÖLDET?

